

Arkeologi

Myntskatter och skelett berättar om hemortens historia och kulturmöten

Innan filmen

Diskutera vad ordet arkeologi betyder – och vad man gör inom ämnet. Vad kan man lära sig av arkeologiska fynd? Gör en tidslinje på tavlan med år där ni placerar ut nutid, järnålder, bronsålder och stenålder.

(Järnåldern c:a 1050 e.Kr till 500 f.Kr, Bronsåldern c:a 500 f.Kr till 1700 f.Kr och Stenåldern c:a 1700 f.Kr till 10 000 f.kr.)



Efter filmen

Sverige och fornlämningar

Vad händer om du t ex hittar en gulds katt, vad måste du göra?

Om man hittar t ex skärvor från en kruka, djur eller människoben, Vad kan dom berätta?

Varför är det bra att veta saker om sådant som hände för länge sedan?

Sagas Svärd

Saga råkade av en slump hitta ett svärd när hon badade i en sjö. Hur tror man att svärdet hamnade där? Vad kan det berätta om platsen? Vad kan det berätta om religiösa ritualer?

Om man hittar något föremål, så är det inte bara att tvätta av det och lägga det i en monter på ett museum. Vad måste man göra om det är t ex i järn?



Myntskatten i Kalmar

När man hittar en myntskatt så finns det alltid en historia bakom mynten. Vad kan just en myntskatt berätta?

Svar: Försök diskutera geografi, var mynten är präglade, vad årtal kan säga och hur mynten t ex har hittat till Öland. Varför var de nedgrävda? Var det krig? Hade ägaren tagit skattens hemlighet med sig i graven?

Myntet i filmen är från 400-talet efter Kristus.
Hur länge sen är det? Om en generation är 25 år hur många generationer sedan är det?

Vad skelett från människor och djur kan berätta

Vad är Osteologi?

Kan skelett berätta något om följande:

Vilket kön och ålder personen hade?

Kan det berätta vad personen åt?

Var det växte upp?

Om det hade brutit ben eller något annat?

Andra sjukdomar?

Om personen hade svält?

Tänder?

Tror du att människor såg likadana ut för 1000 år sedan?

Skulle vi se någon skillnad?

Varför undersöker man ben från djur? Vad kan de berätta om forntiden?

En utgrävning – så går det till

Var och när sker arkeologiska utgrävningar?

Nämner saker som man måste göra som arkeolog när man är ute på fältet?

Varför har man små flaggor på utgrävningsfältet?

Varför silar man bort allt grus?

Vad händer med fynden när man grävt fram dem?

Fornminne

De äldsta spåren av en fornminneslag är från 1666. Det var redan under stormaktstiden som man insåg att till exempel runstenar behövde skyddas. Idag kallas lagen kulturmiljölagen.

Så om du hittar en skatt gäller följande. Om till exempel lösa fornfynd hittas i anslutning till en fornlämning så tillfaller de staten.

Om de däremot påträffas på annat ställe, eller under andra omständigheter, så tillfaller fyndet upphittaren. Man måste dock erbjuda staten att lösa in föremålet om det är av guld, silver, koppar eller brons, eller om man har hittat flera föremål på samma ställe och man därför tror att de lagts ner tillsammans, så kallat depåfynd.



Kreativa uppgifter:

Så användes sakerna

Du är arkeolog och håller på att gräva ut en boplats. Föreställ dig att du hittar, benrester (förmodligen från djur), rester av gamla eldstäder, några lerskärvor, eller andra saker.

Med hjälp av dina fynd, skriv och berätta om människorna som levde i byn. Hur de tillverkade eller använde sakerna som du hittat. Med andra ord levandegör dina fynd till en dåtida miljö.

Arkeolog – ett mynt berättar

Sommaren 2011 hittades en silverskatt på Gotland. Mynten som hittats var från England och kung Ethelred II:s tid, han regerade till år 1016. Under hans tid på tronen utsattes landet för många attacker från vikingar.

Skriv en historia och berätta om myntets väg från England, om var det fanns innan vikingattacken – hur det kom i vikingarnas händer och hur det hamnade på en åker på Gotland. Var det ett överfall eller handel? Låt fantasin flöda.

Vad kan benen berätta?

Du är osteolog och har fått in bendelar från en människa. Berätta om vad du kan veta om den här människan. Gör en rapport om fyndet där du berättar t ex vilken slags mat personen har ätit. Vilket slags liv den haft. Vad ev. skador skulle kunna vara...försök lägga ett pussel med utgångspunkt från filmens osteolog.

